

Overweging 27 april 2014

Nieuwe schepping

Lezingen: Genesis 8, 6-16; 1Petrus 1, 3-9; Johannes 20, 19-23.

De dood en opstanding van Jezus hebben voor de leerlingen verregaande consequenties. In eerste instantie voelen zij zich bedreigd en angstig. Bang dat het lot dat Jezus heeft getroffen, ook hun zal overkomen. Er zijn ook teleurstelling en onbegrip. Teleurstelling dat Jezus niet de politieke bevrijder was die sommigen in Hem zagen. Onbegrip met betrekking tot de betekenis van zijn leven van zijn dood.

Pas gaandeweg komen de leerlingen tot inzicht in wie Jezus is en wat het getuigenis van hen vraagt.

De angst voorbij leren zij dat zij in Christus een nieuwe schepping zijn. En dat zij door zijn geest geïnspireerd zijn zending in de wereld mogen voortzetten. Om het aanzien van de aarde te vernieuwen.

Voor velen klinkt het misschien wat vreemd om te zeggen dat in Christus er een nieuwe schepping is. Dat het aanzien van de aarde vernieuwd zou moeten worden. Tot en met het beeld van de apokalyptische nieuwe hemel en de nieuwe aarde waar al het oude voorbij is.

Maar nieuwheid is in de Schrift een regelmatig terugkerend gegeven. En het heeft vrijwel altijd te maken met een aanzet tot herstel van het verbond. Het nieuwe dat God met zijn volk begint, is het herstel van het verbond waar het volk zich door haar levenswijze heeft buitengeplaatst. Het nieuwe is niet nieuw voor God, want Hij blijft trouw aan zijn verbond, maar het is nieuw voor het godsvolk dat van God verwijderd is geraakt en opnieuw in diens verbond hersteld wordt.

Het verhaal van Noach en de ark is daarvan een heel dramatisch voorbeeld. In de eerste hoofdstukken van genesis lezen we hoe gaandeweg de zondigheid in de wereld groeit. We hoeven dit niet als een chronologisch verslag te lezen, maar als de verwoording van het groeiend gevoel van God verwijderd te raken. De verwoording van de ervaring dat de mens steeds verder van zijn oorsprong en dus van zijn oorspronkelijke bedoeling verdreven raakt. Een verwijdering die is ingezet met de oorsprongszonde van de hoogmoed en de onterechte toe-eigening, welke aanleiding was voor de verdrijving uit het paradijs. Het paradijs als beeld van een samenleving van God en mens. Genesis vertelt dat dit gedrag algemeen goed is geworden is en dat het hart van de mens niet langer naar God en het goede uitgaat, maar naar wat kwaad is.

Dan wordt de aanzet gegeven om iets nieuws te beginnen. Er vindt een grote vloed plaats om rigoureuus schoon schip te maken. Er staat dat God er spijt van heeft dat hij de mens gemaakt heeft. Toch is de zondvloed niet alleen gericht op vernietiging, misschien zelfs niet op de eerste plaats gericht op destructie. Het doel is vernieuwing van de schepping en van het verbond. Het leven wordt in al zijn variëteit bewaard om opnieuw uit te botten en tot bloei te komen.

Precies daarom kan het verhaal van de zondvloed ook gebruikt worden als een metafoor voor de verrijzenis. Weliswaar gaat het sterfelijke leven ten onder, maar Gods trouw houdt stand en schept nieuwe levensmogelijkheden.

In het verhaal van de zondvloed is de regenboog het teken van Gods blijvende trouw en van zijn belofte het leven te bewaren. Het is het teken van het herstel van de relatie tussen God en de mens. Teken van verzoening. Christus is ook een teken dat hemel en aarde met elkaar verbindt en verzoent. In Hem wordt duidelijk wat het betekent om een

menselijk leven te leiden dat in nauw contact staat met God. Een leven dat oorspronkelijk is en overeenstemt met de bedoeling.

De leerlingen ontvangen zijn geest om hun leven te vernieuwen. Dat wil zeggen om niet langer hun eigen particuliere leven te leven, maar hun leven te verbinden met de zending van Jezus. Het betekent dat zij deel krijgen aan zijn verzoenende arbeid om mensen terug te brengen bij God en bij zichzelf. Zij ontvangen die opdracht op de avond van de eerste dag van de week, de dag waarop Jezus is verrezen als teken van een nieuwe schepping. Het is het moment waarop de tweede dag aanbreekt, het begin van het werken in de wereld. De taak van de leerlingen ligt in de wereld. Om die te verzoenen met de normeringen van het Godsrijk.

Zij doen dat door zonden te vergeven, als een belangrijke stap op weg naar ware verzoening. Verzoening mag hier begrepen worden als de vrede die Jezus aan zijn leerlingen aanzegt, wanneer Hij hen begroet. Vrede, en het nog wat bredere begrip sjalom, is een kwaliteit in relaties. Het is niet de loutere afwezigheid van oorlog, maar meer dan dat. Vrede in de bijbelse zin van het woord is de aanduiding van een volmaakte harmonie: harmonie tussen God en mens, tussen mensen onderling, tussen volkeren, en met de schepping. Het is altijd gekoppeld aan gerechtigheid. Waar recht wordt gedaan aan de betekenis van die verschillende relaties heerst vrede.

We weten allemaal hoeveel er mis kan gaan in onze relaties. Hoe relaties kunnen scheefgroeien en onevenwichtig worden. De relatie met God kan eenzijdig en onzuiver worden, in de relaties met mensen kunnen breuken ontstaan, we kunnen elkaar teleurstellen. Volkeren en groepen staan elkaar naar het leven en betwisten elkaar het land, de grondstoffen en bestaansmiddelen. De schepping wordt uitgebuit en gedomineerd. Al dit onrecht is aan te duiden met zonde. En dat wordt dan niet in de eerste plaats in morele zin bedoeld. Zonde is de situatie waarin geen recht wordt gedaan aan de bedoeling van de betreffende relatie. En waar wordt afgeweken van de bedoeling van een relatie, ontstaat verwijdering. Verzoening is het dichten van die kloof die door de verwijdering is ontstaan. Het is herstel van relatie op alle genoemde niveaus.

Vergeving van zonde is nooit vergoelijken van wat verkeerd is. Vergeving begint met de erkenning dat er van zonde, scheefgroei, sprake is. De volgende stap is dan het scheppen van een situatie waarin gewerkt kan worden aan herstel. In de praktijk betekent dat dat de zondaar niet met zijn daad vereenzelvigd blijft. Zolang iemand die een diefstal heeft gepleegd alleen maar als dief benoemd blijft, kan deze zich daarvan maar moeilijk los maken, is er weinig ruimte voor iets nieuws. Door degene met wie je gehuwd bent geweest alleen maar als ex aan te duiden, is er weinig ruimte voor nieuwe betrekkingen. Daarom is het belangrijk om op weg naar verzoening te zoeken naar een manier om tot herstel te komen.

Als vergeving niet verder komt dan "zand erover" gebeurt er niets. De zonde blijft in stand en er vindt geen proces van verzoening plaats. Er verandert weinig of niets in de relatie waardoor er meer recht aan zou worden gedaan. Sterker nog, de kans is groot dat er toch een onzichtbaar haarscheurtje ontstaat dat onder druk tot een breuk leidt.

Pasen is het feest van levensvernieuwing, waartoe de mogelijkheid gegeven wordt doordat God trouw houdt en telkens weer opnieuw met ons wil beginnen. Zijn liefde voor ons is uit op totale verzoening, hetgeen betekent dat ons leven geborgen is in Hem. Wat voor de relatie met God geldt is maatgevend voor al onze andere relaties. In vrede leven met God betekent in vrede leven met mensen. Dit vraagt om een voortdurende openheid voor vergeving en verzoening.

Pasen representeert de in God verzoende wereld. Dat is de werkelijkheid waarop wij in geloof gericht staan. In de manier van leven en in de wijze waarop we onze medemensen tegemoet treden mogen we daarvan getuigen. Amen.